
ija v bolgarski armadi
16. jul. — Uradno po-
n, da je vlada odkrila in za-
zaroto s vojaški posadki
medu. Zapletenih je bilo
okrog vojakov in okrog 50
oseb je bilo aretiranih.
bolgi komuniste.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Naročnina: za Zdravje drave (izven Chi-
cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincin-
ti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za ino-
stranstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Čene glaslov po dogovoru. Rokopisi se ne
vrnejo. Advertising rates on agreement. Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

136

Datum v oglepju, na primer (June 30,
1934), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je a tem datumom postala
naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Nov grob v Penni

Parkhill, Pa. — Dne 13. juli-
ja je v bolnišnici umrl Anton
Cuk, star 54 let in doma s Pla-
nine pri Rakeku. V Ameriki je
bil okrog 30 let in član SNPJ
ter JSKJ. Zapušča ženo in dve
sestri.

Samomor v Penni

Duquesne, Pa. — Jakob Frank,
star 60 let, je bil zadnji petek
zjutraj najden obesen v tukaj-
šnji policijski ječi, kjer je bil
zaprt zaradi nepostavnega izde-
lovanja in prodajanja žganja.
Policija je zahtevala \$5000 ka-
cije zanj, ker pa ni hotel nihče
podpisati toliko, je moral reče
ostati v zaporu in to ga je tako
potrlo, da si je končal življenje.
Bil je dolgo časa brez dela. Po-
kojnik je bil član društva št. 347 SNPJ.

Dve smrtni nesreči

Cleveland. — August J. Zele,
najstarejši sin znanega pogreb-
nika, je pred nekaj dnevi padel
z drevesa, ki ga je trebil in se
tako poškodoval v notranjosti,
da je drugi dan umrl v bolnišni-
ci. Star je bil 28 let in lani je na-
redil izpit za pogrebne posle. Za-
pušča starše, ženo, brata in dve
sestri. Bil je član mnogih dru-
štev in med temi tudi št. 126
SNPJ.

Vlak je povozil in na mestu
usmrtil rojaka Johna Pobego,
starega 44 let. Doma je bil iz
Istre in v Ameriki 16 let. Zapu-
šča ženo in pet otrok.

Še dva nova grobova

New York. — Tu je umrl John
Prelovšek, star 17 let in rojen
tu. Zapušča mater, brata in se-
stro.

Cleveland. — Za poškodbami,
ki jih je dobil pri padcu, je umrl
Anton Mejač, star 45 let, samec
in doma iz Spodnjih Kašelj pri
Devici Mariji v Polju. Ni bil pri
nobenem društvu.

Nesreča na cesti

Calumet, Mich. — Avto je
podrl ženo Antona Svetiča, ki
stanuje na Yellow Jacketu. Od-
peljali so jo v bolnišnico. Ima
zlomljeno vratno kost in rano
na glavi, toda zdravniki upajo,
da ji ohranijo življenje.

Dvig delavski zmagi

Philadelphia, Pa. — Rapid
Transit Co., ki obratuje sistem
ulčnih železnic, je sprejela po-
goje unije svojih nameščencev
in stavka je bila odvrnjena. De-
vet nameščencev, ki so bili od-
slovljeni prvi teden v juliju za-
radi umijskih aktivnosti, je bilo
prejeto nazaj v službo.

Danbury, Conn. — Stavka v
tukajšnjih klobučarskih tovar-
nah, ki je trajala devet tednov,
je bila te dni končana, ko je
družba sprejela pogoje unije klobu-
čarjev.

Čene še vedno rastejo

Washington. — Statistični bi-
roj departmenta za delo poroča,
da se cene v trgovini na drobno
še vedno dvigajo. To narašča-
nje cen ni enako po vsej državi:
v nekaterih je bolj rapidno, v
drugih manj. V zadnjih par
tednih ima rekord mesto Ro-
chester, N. Y., kjer so cene po-
skočile 4.7%. Cene so padle za
1.5% edino v Little Rocku,
Ark.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Zabava SND v Indianapolisu

Indianapolis, Ind. — Zelo red-
ko se kdo oglasi iz naše nase-
lbine v Prosveti. Izgleda, da
vlada med tukajšnjimi Slovenci
nekakšno mrtvilo, ker je pre-
malo zanimanja za napredno
stvar.

Kakor običajno vsako leto,
tako smo imeli tudi letos tri-
dnevno zabavo v korist SND, ki
se je pričela 4. julija. Zalostno
je pri tem to, ker se zabave ni-
so udeležili niti nekateri delni-
čarji. Prva dva dni smo opazili
le člane pripravljalnega odbora
in nekaj direktorjev, v soboto
pa je prišla mladina, ki se je
vrtela ob zvokih godbe našega
godbenika Radeža.

Potrebno bi bilo, da bi se tu-
kajšnji Slovenci bolj zanimali
za SND in se potrudili, da bi se
izpolnila naša želja glede zgra-
ditve novega doma, ker imamo
lep prostor, na katerem naj bi
stala nova zgradba, že kupljen.
Samó dobre volje in sloge je tre-
ba, pa se bo ideja uresničila.
Zavedati se moramo, da bo dom
naša lastnina, ne drugih.

V naselbini je sicer neka dru-
ga stavba, o kateri so Slovenci
mislili, da je njihova, a sedaj so
spoznali, da so tam tuji gospo-
darji. Kljub temu so nekateri
še slepi in ne vidijo resnice.
Nekaj jih je tudi takih, ki želijo
in delajo na to, da bi se vsaka
napredna in koristna stvar že v
kali zatrla.

Rojaki, skrbimo za obstanek
našega doma. Potrudimo se in
delajmo na to, da se bomo kma-
lu sešli v novih prostorih doma,
kar bo v ponos našemu narodu
v tej naselbini. Naši mladini
bomo zapustili lepo dedščino,
ako jim pomagamo zgraditi pro-
store, v katerih se bo skupno in
svobodno zabavala. Čast zaslu-
žijo tisti, ki se zavedajo svojih
dolžnosti in podpirajo narodno
ustanovo na eden ali drugi na-
čin.

Delničar.

Poročilo s parnika

Ta dopis pišem s parnika A-
quitania, ki je odplul iz New
Yorka ob 11. zvečer dne 27. ju-
nija. Sedaj se nahajam že pet
dni na morju in vožnja je prav
lepa, samo mraz je kakor v me-
secu novembu, poleg tega pa je
nad morjem megla že tri dni.

Tukaj na parniku čitamo vsak
dan novice iz vseh krajev sveta.
Te novice so nam povedale tudi
o stavki na cestni železnici v
Milwaukeeju, v kateri je bila e-
na oseba ubita in več ranjenih.
Vesti iz Avstrije govorijo o po-
kanju bomb, iz Nemčije pa o
Hitlerjevem preganjanju delav-
cev. Na parniku slišimo tudi de-
bate o socializmu, komunizmu,
fašizmu in kapitalizmu. Neka
ženaka dela veliko propagando
za komunizem in mislim, da je
za to delo najeta od stranke.

Kam potuje, ne vem. Neki dan
se je razvila vroča debata, ki bi
kmalu izvala tepež. Neki boga-
tini se je tako ujezel v teku de-
bate, da je pograbil stol, da ga
vrže v komunistko, a so ga dru-
gi zadržali. Vse to je bilo seveda
za nas zanimivo, kajti človek ne
bi verjel, da se ljudje tudi na
parniku tako navdušujejo za po-
litiko. Jaz sem se stisnil v kot
in lepo poslušal ter opazoval, da
bi videl, na kateri strani je ve-
čina. Vse je izgledalo, da jih je
največ, ki se ogrevajo za socia-
lizem. Neki profesor s čikaške
univerze je rekel, da je socia-
lizem edini izhod iz kapitalistič-
nega sistema. Socializem bo pri-
šel, ker so se ljudje že navešli
li raznih obljub s strani kapita-
listov.

Delavec producira razne dobi-
ne, a kupiti jih ne more, ker
ne zasluži dovolj. Tak je kapita-
listični sistem. Neki učitelj je de-
jal, ako bi smel učiti v šolah
socializem, bi to rad delal par ur
na dan brezplačno, samo da bi
otroke podučil, da se ljudem ob-
ta lepo življenje pod socialistič-
no upravo, v kateri bi imeli so-
cialisti vse glavne pozicije. Vse
je ploskalo njegovi izjavi in ta-
ko je bilo debate konec za tisti
dan.

Na parniku so ljudje vseh na-
rodnosti in med temi štirje Slo-
venci — Louis Zajec, Thresa Za-
jec, Mary Thaler in Kristina
Turpin. Srbov in Hrvatov je
precejšnje število in nekateri
nameravajo ostati v stari domo-
vini.

Prosveto, ki sem jo vsak
dan prečital od prve do zadnje
strani, zelo pogrešam. No, ko
pridem domov, jo bom spet čit-
al, ker sem jo naročil na naslov
mojega očeta.

Na tem mestu se z ženo zahva-
ljujem mr. in mrs. Zakrajšek v
New Yorku, ki sta naju tako le-
po sprejela. Mr. Zakrajšek je
naju vodil po mestu in razkazal
mnogo zanimivih stvari, ki na-
ma bodo ostale v trajnem spo-
minu. Zakrajškova firma nama
je šla v vseh ozirih na roko in
jo priporočava Slovencem in Hr-
vatom, ki nameravajo posetiti
stari kraj. Dalje pošiljava po-
zdrave najinima otrokoma Ani-
ci in Bessie Zajec, mr. in mrs.
Jartz, mojim bratom, prijate-
ljem ter družini Alesh v Chica-
gu. Slednji izrekava zahvalo za
vse, kar je storila za naju pred-
no sva se odpravila na to dolgo
potovanje. — Louis in Thresa
Zajec, člana društva Sloga št. 16
SNPJ.

Praznovanje naših ljudi

Detroit, Mich. — Nedavno sem
čitala v Proletarcu zahvalo Joh-
na in Ane Judnič iz Detroita, ki
je bila ponatisnjena iz lemont-
ske Ave Marije. "Zahvaljujemo
se", se glasi izjava. "Materi bo-
žji, ki nas je rešila iz teške nad-
loge. Dolga leta ni bilo nikogar
v družini, ki bi delal. Obrnili
smo se k Bogu, da nas reši te
nesreče, ki tepe toliko ljudi dan-
es. Bog nas je uslišal in se mu
tem potom prisrčno zahvalimo.
— John in Ana Judnič."

Ker slučajno poznam omenje-
na, so mi znane tudi njune dru-
žinske razmere. Ni namreč res,
da je bil omenjeni dolga leta
brez dela, temveč le nekaj nad-
leto dni. Ta družina nima otrok,
torej ni bilo poleg moža niko-
gar, ki bi mogel kaj zaslužiti.

John Judnič je delal pri For-
du kakor na tisoče drugih, ki so
v zadnjih štirih, petih letih iz-
gubili delo in katerega ne morejo
dobiti nazaj ne pri Fordu niti
drugje, ako so že dosegli Judni-
čovo starost. Tudi moj mož je
bil tam uposlen, a on je že dalj
časa brez dela kakor oni srečni
človek. Jaz bi zelo rada vedela,
kje se nahaja tista posrečoval-
nica, pri kateri se dobi delo na
božje priporočilo. Ako bi dobila
njen naslov in bi z njeno pomo-
čjo moj mož dobil delo, bi se tu-
di jaz Bogu javno zahvalila.
Vsekakor je čudno, ker Bog ne
usliši vseh ljudi, saj so vendar
vsi njegovi otroci. Najbrž ni
vsem pravi oče; nekaterim je o-
čim in radi tega jih zapostavlja.
Ni torej nič čudno, ker je na
svetu vse narobe, ko je na sve-
tu še dosti takih otročarjev, ki
verujejo v Miklavža.

V Detroitu imamo toliko za-
bav, da bi človek mislil, da je
prosperiteta v najlepšem cvetju,
da je Roosevelt vse tako naredil
kakor so milijoni od njega prič-
akovali. Za kapitaliste je res
prosperiteta, toda mi delavci je
ne poznamo. Zdi se mi, da se de-
lavcem danes slabše godi ko pod
Hoovrom, ker niso bile takrat
cene življskim potrebščinam
tako visoke kot sedaj.

Poleg veselje in piknikov ima-
mo tudi ženitovanja, iznenade-
nja in krstije. Slednjih sicer ni
toliko ko pred leti, ko se nava-
do nekateri opuščajo, drugi pa
sploh ne dajo krstiti otrok. Le-
tos je izredno dobra otroška le-
tina, kar pomeni, da bo dovolj
hrane za topove, ako izbruhne
vojna. Če bo šlo tako naprej, bo
v drugem desetletju samo vsak
deseti človek delal, kajti strojna

produkcija se izboljšuje in indu-
strije potrebujejo čedalje manj
delavcev. Nekaj bo treba vsaka-
kor storiti, da se zmanjša števi-
lo ljudi. Treba bo razširiti poro-
dno kontrolo ali pa napovedati
vojno, da se porast prebivalstva
ustavi.

Vem, da se ne bodo vsi stri-
njali z mojim mnenjem, a stvar
je resna. Čeprav bodo skrajšali
delovne ure v vseh industrijah,
ne bo to dosti pomagalo. Tehnič-
nega napredka ni mogoče usta-
viti in že danes se v štirih urah
več producira kakor pred leti v
dvajsetih in z manjšim števi-
lom delavcev.

Pred dvema letoma je mag-
nat Ford na neki razstavi kazal
filmske slike, ki so bile smete v
njegovi tovarni. Film je pokazal
le malo število delavcev v vsa-
kem posameznem departmentu.
Na vsakega delavca je prišlo pet
strojev in delavec je le pregle-
doval kose, ki so prišli iz strojev,
če so pravilno izdelani. Ko sem
to opazovala, sem se morala ču-
diti, ker je še toliko delavcev u-
poslenih v tej dobi strojne pro-
dukcije. Torej ni nič izrednega,
ko vidimo, da je še na milijone
delavcev brez dela. Kot vse ka-
že, brezposelnost še ne bo od-
pravljena v par letih, pa naj
stvar obračajo kakor hočejo. Tu-
di prošnje k Bogu ne bodo po-
magale, ako se ne odpravi da-
našnji ekonomski sistem, ki je
gnil do kosti. Dokler bomo imeli
še toliko ljudi, ki tavajo v sred-
njeveški temi in verujejo v raz-
ne Miklavže in druge bedastoče,
se ne moremo nadejati boljših
časov. — Katherine Krainz.

Poročilo zastopnika

Johnstown, Pa. — Ko sem do-
spel v to mesto, so se člani SN-
PJ pridno pripravljali na pro-
slavo 30-letnice svoje organiza-
cije. Iz okraja Westmoreland
sem odšel 9. julija, ko sem spo-
znal, da tam ne bo posebnega
uspeha, ker rudarji delajo le po
en ali dva dni v tednu, na plačo
pa morajo čakati celo tri tedne,
čeprav je pičila. Podal sem se
v Greensburg, ob 6. zvečer pa
sem bil že na železnici, ki je vo-
zila proti Johnstownu.

Po nekaj minutah bivanja v
Johnstownu sem se vsedel na
voz cestne železnice ter se odpe-
ljal proti Moxhamu. Ustavil
sem se najprej pri ge. Korošec
in jo prosil prenočišča, toda
prošnja ni bila uslišana, pač pa
mi je gospa svetovala, naj grem
k družini Klučevšek, kjer so me
z veseljem sprejeli. Odkazali
so mi sobo in rekli, da lahko
ostanem pri njih ves čas mojega
bivanja v Johnstownu. Dne
10. julija, ko sem se dobro odpo-
čil, sem bil nekoliko razočaran,
ko sem opazil, da so tamonje
gospodinje razobesile zastave,
pisane in bele, Prosvetinemu
zastopniku v počast. To je bilo
na tistem prijaznem hribčku,
kjer biva že več let Andrew
Vidrich, bivši podpredsednik
SNPJ. Tudi gospa Vidrich je
razobesila par zastav. Bil je
lep dan in ljudje zelo prijazni.
Na tem prijaznem hribčku sem
dobil takoj prvi dan pet novih
naročnikov, kar je vsekakor
uspeh.

Anton Zidanšek, zastopnik
Prosvete.

Izlet soc. klubov

Detroit, Mich. — Upper
Straits jezero je že več let pri-
vlačna točka, kamor hodimo tu-
di detroitski Slovenci na nedelj-
ski oddih. Poleg hladne sence
pod košatimi drevesi so na raz-
polago tudi čolni, kopališča in
prostor za žogometne igre. Z
ozirum na te ugodnosti sta aran-
žirala soc. kluba št. 114 in 115

izlet, ki se vrši v nedeljo, 22.
julija popoldne, in sicer na no-
vem prostoru, kjer je imelo dru-
štvo Wolverine svoj izlet.

Kot običajno bo tudi na tem
izletu vsega na razpolago. Ime-
li bomo pivo in druge pijače,
prigrizek, sladoled itd., za ples
po travici bo pa skrbel ongi
France s svojo "ramoniko". Ko
bo zabava na višku, bo zado-
nela tudi pesem, ki bo dala at-
mosferi pravo sliko. Da bo ta
izlet popolnejši in večji, uljudno
vabimo člane in simpatičarje,
da se ga udeležijo v velikem šte-
vilu.

Pub. odbor.

Illinoiski socialisti na de-
lu proti reakciji

Organizirajo splošen odbor za
obrambo civilnih svobodščin.
Konferenca v avgustu

Springfield, Ill. — Napad na
Normana Thomasa in Douglasa
Andersona, aretiranje A. J.
Musteja in njegovih dveh kole-
gov, napad na brezposelne v
Hillsboru in pojav fašizma pod
znamko "srebrnosrajčnikov",
vse to je napotilo eksekutivno
državne socialistične stranke, da
je pričela z akcijo za kreiranje
gibanja, ki bo skušalo napraviti
konec represijam v Illinoisu.

V procesu organiziranja je
splošen odbor za obrambo civil-
nih svobodščin. Na sodelova-
nje v tem gibanju so bile povab-
ljene razne delavske organiza-
cije in skupine ter liberalni ele-
menti.

V provizoričnem eksekutiv-
nem odboru so rev. Clark Wal-
ker Cummings, predsednik, E.
L. Adams, tajnik, Duncan Mc-
Donald in rev. Jerry Wallace iz
Springfielda, M. E. Kirkpatrick
iz Granite Cityja in Clarence H.
Mayer iz Virdena. Sodelovanje
v splošnem odboru so med dru-
gimi prijavili: Profesor Doug-
las s Čikaške univerze, rev. Er-
nest Little iz Evanstona, profes-
or Morse Lovett s Čikaške uni-
verze, Russell Trainer od Deca-
tur Weekly News, rev. Ivan
Johnson iz Decatura, Gus S.
Brown iz Rockforda, Pat Ans-
boury iz Bucknerja, Alice Boynton
in James Yard iz Chicaga,
S. L. Jones iz Bellevilla in Joe
Burrell iz Gillespieja.

Konferenca, na katero bodo
povabljene razne organizacije in
prominentniki, se bo vršila v
avgustu. Sestavila in sprejela
bo načrte za obrambo civilnih
svobodščin, katere zanikajo o-
blasti skupno z organiziranimi
fašisti posebno v nekaterih
okrajih, kjer ima Peabody Coal
kompanija glavno besedo.

Služaj Thomasa in Anderso-
na, Musteja, James Crossa in
Hank Mayerja, ki so bili areti-
rani v Bellevillu na obtožbo
"prekucustva", ter 11 brezpo-
selnih, ki so v ječi v Hillsboru
— vsem tem slučajem se bo
obrambni odbor najprvo posve-
til.

Ko se je po aretaciji Thoma-
sa in Andersona obrnil gover-
ner Horner na šerifa okraja
Christian za pojasnilo, ni dobil
niti odgovora, čeprav ga je
zahteval v dveh brzojavah. Šer-
if je governorja enostavno
ignoriral.

Važen je posebno slučaj Mus-
teja, Crossa in Mayerja, ki so
bili aretirani na podlagi antisin-
dikalističnega zakona iz leta
1919 ter obtoženi "zarote proti
državi". Pod slično obtožbo se
nahajajo tudi aretirani brezpo-
selni v Hillsboru. Če bo reakci-
ja zmaga v teh slučajih, ne bo
dolgo, ko bodo ječe napolnjene
z brezposelnimi in radikalei.

Kopanje se je pri-
čelo

Kopanje je najlepša in
bolj zdrava zabava. Pa je
na marsikaj paziti. Zelo
ljivo je, če gremo takoj
v vodo. Močno gibanje
la voda sta za poln želod-
slaba; posledice so moten-
bave, pa tudi krči, blj-
omedlevica itd. Med je-
kopanjem naj preteče vsaj
ura.

Vprašanje osebnega ok-
lešča naj se koplje mo-
tešče. Zdravniki tako
pogosto odsvetujejo, če-
telo pred zajtrkom pre-
pognosti. Če smo to-
čeno pri kopanju kar-
že to nam pravi, da ne-
prav. Kdor se pa hoče
način že pred zajtrkom
naj si izbere za to vsaj
prav topel dan, naj ne
časa v vodi kot pet minu-
tako nato pije vroč čaj ali
kavo. Bistveno je tudi
takoj po kopeli gibanje,
čemo, telovadimo itd.

Zelo veliko grešimo s
ostanemo predolgo v vo-
ko hitro imamo tudi na-
občutek mraza, moramo
vode ven. S kurjo po-
modrikastimi prsti po vo-
trapati se pravi telo mu-
telo se za tako ravnanje
je maščuje. Kdor ni do-
vač, naj ne gre predaleč
ga; kajti nihče nam ne
jamčiti, da nas ne bo pri-
Premnogo od neštevilnih
v kopalni seziji ima vsaj
v lahkomišelnosti kopalec
obrežja se oddaljenost
prav oceniti; če smo v vo-
vidimo, kako daleč smo s-
ljili. Na dolge razdalje
ni tako lahko in naj bi ti
samo tisti, ki so res in-
Večkrat na dan kopati
ravno priporočljivo; iz-
preveč toplote. Vsaj v
osmih dneh kopanja pojdi-
mo enkrat v vodo.

V zvezi s kopanjem
govoriti tudi o solnčnih
Večina kopalcev se vleže,
dejo iz vode, mokri na se
mislijo, da bodo tako
prav posebno lepo rjavi
ni res. Bolj res je, da na-
koža peči in da se olup-
ne eno ne drugo ni dobro,
se najprvo obrisiemo in
nato vlezemo na solnce.
moramo tudi dobi solnčne
le polagoma raztegniti in
začetku ne bo daljša kot
minut. Pozneje jo lahi-
daljšamo. Solnce je do-
zdravo, a kar je preveč,
več. Solnce je nevaren
telj, ki nam kožo suši in
tako poškodovati, da ima
zmeraj dovolj. Dobro je,
solnčnih kopelih upora-
kakšno olje ali mazilo, ki
napravi kožo gibčno in
Obraz in vrat moramo
način zaščititi. Zgoščo sol-
pravi obraz gubast in se
starejši kot smo. Neob-
potrebno je varstvo od
solnčnimi žarki. Solnčni
niki sicer ne dvignejo na-
te, a na to vendar ne bo-
dali. Solnčno kopel uživa
drugače, če vemo, da se o-
more nič zgoditi; oči so
najdragocenejši zaklad.
in trepalnice moramo po-
mazati s kakšno mastjo,
preveč ne osušijo. Skri-
ramo tudi za lase. Dobro
si lasiče vsakih štirinajst
temeljito odrgnemo s
oljem, si privežemo nato-
čez in jo čez noč pustimo
vi. Drugo jutro si umije-
se kot običajno, in sicer
vadno zeleno milo zelo pra-
Nato si zmijemo lase še
v vodo; če smo plavalasi, na-
stimo vodo s kamilničnim
kom.

Za roke, ki tudi pom-
poleti rade počijo, si sami
napravimo prav dobro
umivalno sredstvo, ki ni
v enakih delih zmešamo
rin, citronin sok, vodo in
sko vodo. To denemo v stu-
co, jo dobro stresemo, in
stvo je pripravljeno ter
pri roki, ko ga potrebuj-
ke si s tekočino dobro odr-
in pustimo, da vleče. To
gospodinjstva dela zdelo
ke si ob tej negi svet
rejo. — Zdravje.

Ali ste že naročili Prosv-
Mladinski list svojemu
lju ali sorodniku v dom-
To je edini dar trajne vro-
ki ga za mal denar lahko
te svojcem v domovino.

Skupina fašistov v Angliji, ki nosijo zelene srajce. Angleški fašisti so še bolj pohlevni in
ne smejo nositi orožja.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Nato je nastala tišina in vsi so se za trenotek oddahnili v mrkem neugodju tako brezupnih izgledov. Le kadar je bil poleg oče Bonnemort, je začuden odpiral oči, kajti njega dni se ljudje niso ubijali s takimi-le rečmi: rodil si se v premoğu, pa si hodil v jamo kopat, vse drugo ti ni bilo mar; dandanes pa piha takšen veter, da so postali premogarij domišljavi.

— Nik ne pljuvajte na nikogar! Je godrnjal. Dober vrček je dober vrček... Gospodarji so večkrat kanali, toda ostali bodo zmerom gospodarji, jel? Zakaj bi si trafil glavo in modroval o tem.

Zdajci se je Štefan razvnel. Kako? Torej je prepovedano delavcu misliti! E, saj to je tisto, ker delavec dandanes premišljuje, se bodo reči spremenile! Za starčevih časov je rudar živel v rudniku kakor živina, kakor stroj za dviganje premoga, zmerom pod zemljo, in njega oči in ušesa so bila zamašena za vse, kar se godi zunaj. Zato so se bogataši, ki vladajo, kaj lahko strinjali, ko so jih prodajali in kupovali, da so jih odirali na meh: saj se ni nihče tega zavedal. A zdaj se rudar v jami prebujati in klije v zemlji kakor pravo seme; a nekega jutra se bo videlo, kaj je zrastle prav sredi polja: da, zrastle so možje, vojska mož, ki bo postavila pravico. Kaj niso izza revolucije vsi državljani enaki? In če oba volita, ali naj delavec ostane plačan gospodarjev suženj? Velike družbe so s svojimi stroji vse podirle in človek nima več zoper nje niti pravic iz starih časov, ko so se ljudje istega obrta združevali v čete ter se mogli braniti. Prav zato, strela božja, in še zaradi drugih reči bo nekega dne zaropotalo, in sicer po zaslugi izobrazbe. Treba se je le ozreti po koloniji: dedje se niso znali niti podpisati, očete se že podpisujejo, a sinovi, ti pa že čitajo in pišejo kakor profesorji. O, rase, počasi rase čvrsta žetev mož, ki zorijo v soncu! Čemu ne bi človek od tistega trenutka, odkar se lepi več vse življenje na istem mestu in odkar sme stremiti, da zavzame sosedovo mesto, čemu ne bi uporabil pesti in skušal postati najmočnejši? Maheuja je zmedlo, četudi je bil še ves nezaupljiv.

— Če le črhneš, ti vrnejo delavsko knjižico, je dejal. Stari ima prav, zmeraj bo rudar tisti, ki bo garal in se ne bo smel nikdar nadejati, da bi dobil včas vsaj jančje stegno za priboljšek. Maheujka, ki je nekaj časa molčala, se je zbudila kakor iz sna.

— Če bi bilo res vsaj tisto, kar oznanjajo duhovni, da bodo siromaki tega sveta bogataši na onem svetu!

Prekinil jo je grohot, celo otroci so skomigali z rameni, kajti po tem, kar se je dogajalo okoli njih, so postali brezverci in so se skrivoma bali le jameških strahov, a praznim nebesom so se posmehovali.

— Eh, kaj še, duhovni! Je vzkliknil Maheu. Če bi sami kaj v to verovali, bi manj jedli in se bolj trudili, da bi si tam gori zagotovili dober prostor... Ne, kdor je mrtev, je mrtev. — O moj Bog, moj Bog!

Potem je spustila roke na kolena in dejala z neznanjsko pobitim obrazom:

— Tak, da je res, da smo vsi prekleti.

Vsi so se spogledali. Oče Bonnemort je pljunil v robec, Maheu pa je pozabil v ustih pipo, ki mu je bila ugasnila. Leonora in Henri sta zasopala za mizo, Alzira pa je med njima poslušala. Zlasti Katarina, podpirajoča si glavo z roko, je gledala nepremično Štefana z velikimi, jasnimi očmi, ke je glasno ugovarjal, izpovedujoč svojo vero, in razodeval očarljivo bodočnost svojih socialnih sanj. Okrog njih so vsi po koloniji le polegali, v daljavi se je alisla le otroški jok ali pa glas zapoznelega pijanca, prepirajočega se s samim seboj. Počasi je tiktakala v izbi kukavica in kljub zatohlosti se je dvigala sveža vlaga s tal, posutih s peskom.

— Pa še tole! je dejal mladenič. Čemu neki

potrebujete dobrega Boga in njegov paradiz, da boste srečni? Kaj si ne morete sami ustvariti sreče na zemlji?

S silno vneto je govoril in govoril. Na mah se jim je razsvetlilo obzorje in žarek luči je posijal v mračno življenje teh ubogih ljudi. Večno spovračanje bed, živinsko delo, ta usoda živali, ki daje volno in jo potem zakoljejo, vsa nesreča je izginila, kakor da jo je pregnal solnčni žarek, in v čarobnem sijaju se je spuščala pravica z neba. Ker je ljubi Bog umrl, bo pravica zajamčena ljudem srečo tako, da bosta zakraljevala enakost in bratstvo. Nekega dne bo nastala nova družba, kakor zraste v sanjah ogromno, ko fata morgana sijajno mesto, kjer živi vsak prebivalec od svojega dela in uživa skupno z ostalimi veselje. Stari, trhlji svet se je zrušil v prah; mlado človeštvo, očiščeno svojih grehov, se je strnilo v eno samo ljudstvo delavcev, ki mu je geslo: Vsakomur po zasluženju in vsako zasluženje po njegovem delu. In te sanje so se neprestano širile, postajale vse lepše, vse zapeljivejše, čim bolj so se dvigale v nemožnost.

Sprva je Maheujko prevzela nekaka podmolka groza in ni hotela več poslušati. Ne, ne, to bi bilo prelepo, človek se ne bi smel predajati takim mislim, ker bi bilo posledje zaradi njih življenje nezno in bi človek, da čimprej doseže srečo, vse pomendral. Ko je opazila, kako so se Maheuja, ki je bil zmeden, prevzet, jele svetiti oči, se je vznemirila, prekinila je Štefana in vzkliknila:

— Mož, nikar ne poslušaj! Saj vidiš, da so to pravljice... Kdaj neki bo gospoda hotela delati, kakor delamo mi?

A polagoma se je tudi ona bolj in bolj predajala omami. Naposled se je jela smehljati, vzbudila se ji je domišljija, stopila je v ta bajni svet Upanja. Kako sladko je bilo, pozabiti za klet uro žalostno resničnost! Če živiš kakor živinčec z nosom v tla, moraš imeti kotiček laži, kjer se kratkocasiš s tem, da si privoščiš reči, ki jih ne boš nikdar imel. Najbolj pa jo je razpaljala misel, in v tem se je strinjala z mladeničem, misel o pravičnosti.

— To imate prav! Je zaklicala, kadar gre za pravično stvar, bi se dala tudi razkosati... In zares, pošteno bi bilo, ko bi se tudi nam kdaj dobro godilo.

Zdaj se je Maheu upal razvneti.

— Gromska strela! Bogat nisem, pa bi rad dal nekaj stotakov, da ne bi umrl prej, ko se bo vse to zgodilo... Kakšen preobrat bo to! A? Ali bo že kaj kmalu in kako se bo to začelo?

Štefan je spet začel govoriti. Stara družba se majo, to ne more trajati več ko nekaj mesecev, je odločno trdil. O sredstvih, s katerimi se bo to godilo, je govoril bolj zmedeno in mešal je, kar je čital, ne da bi se bal, zaplesti se pred temi nevedneži v razlage, kjer bi mu utegnili zmanjkati tal. Vrstili so se vsi sistemi, vsi omiljeni po gotovosti lahke zmage in bratskem objemu, ki bo napravil konec nesporazumljenju med razredi, kar pa seveda ne izključuje, da bi ne bilo med gospodarji in meščani tudi trmo-glavcev, ki jih bo treba morda s silo izpametovati. In zdelo se je, kakor da Maheujevi razumejo, se strinjajo in odobravajo to čudežno rešitev s tisto slepo vero novih vernikov kakor prvi kristjani, ki so ob nastanku cerkve pričakovali, da bo na gnojišču starega sveta zrastle popolna človeška družba. Mala Alzira je lovila besede in si predstavljala srečo kot zelo toplo hišo, kjer se otroci igrajo in jedo, kolikor jih je volja. Katarina si je, ne da bi se ganila, še vedno podpirala glavo z roko in upirala oči v Štefana; in kakor hitro je umolknil, je vsa pobledele, rahlo je vztrepetala, kakor da jo zebe.

A Maheujka je pogledala na kukavico.

— Devet je proč, kaj je močče! Kako bomo pa jutri vstali?

(Dalje prihodnjik.)

te. Vse vem. Doslej sem mislil, da ste se lepo in spodobno obnašali. Ne bom tajil, da sem tu pa tam iztegnil svoje tipalke pri postrežkih in vrataricah... Moj Bog, zakaj bi tajil... In vse kar sem izvedel, mi je utrdilo vero, da ste... pametni. Nu, prejšnji teden sem pa na docela nedvoumen način dognal, da se zanimate za nekega Roberta Zermatta... Toda to zanimanje je utegnulo biti čisto nedolžno... In tedaj sem našel pretvezo, da sem vas vprašal, ali tega gospoda poznate... Če bi mi bili rekli, da je vaš star tovariš, ali niti to, denimo, samo znanec, bi bil najbrž toliko neumen, da bi vam bil verjel... Toda vi ste mi odgovorili, da ga niti po imenu ne poznate... Ko sem vendar vedel, da vam je celo znano, kje stanuje... Nato sem ga dal nadzirati. Evo vam poročila detektivskega urada. Ali naj vam preberem, katere ure ste prejšnji teden prebili pri njem?

Potegnil je nekake lističe iz žepa. Tajenje bi mi bilo malo pomagalo. Zato tudi nisem več mislila na to, da bi tajila; hotel sem le še dognati, kako je prišel stvari na sled.

— Lepo! Zadeva je urejena! Izneverila sem se vam, pa ste me postavili pred vrata. Prosim vam le tega, da mi poveste, kdo vam je izdal, da se zanimam za gospoda Zermatta.

Nasmehnil se je: "Zakaj?"

— Ker mislim temu lopovu, naj že bo ženska ali možki, prisiliti par spodobnih klobut.

Zasmejal se je še zlobneje, me prijel za roko in me peljal pred zrcalo: "Tale dama je bila."

Odprla sem oči na stečaj. Pokazal mi je enega izmed lističev, ki jih je bil prej potegnil iz žepa. Bilo je verizno pismo, Lili! Veriga sreče! Tudi ti si jo gotovo dobila. Pismo, v katerem piše: "Pošljite to pismo detektivom, ki jim želite srečo. Verigo je začel neki ameriški častnik in mora trikrat objadrti svet. Ne raztrgajte verige, drugače vam prinese nesrečo." In potem imena članov verige: "Gospod X. gospodu Y.", "Gospod Y. gospe Z.", "Gospa Z. gospodu V." itd.

Lili, gotovo veš, da sem strašno praznoverna in na vsem svetu ni nikogar, ki bi mu želela toliko, tako brezmejno srečo kakor Robertu... In tako je bil pač Robert prva od devetih oseb, ki sem jim poslala verigo. Samo da sem morala kakor vsi drugi natančno podpisati: "Gospodična Roza Tourainova gospodu Robertu Zermattu..." In Robert — iz pisma sem videla — je postal verigo nekemu gospodu Verdoisu (svojemu prijatelju iz mladih let, ki mi je o njem dostikrat govoril) in gospod Verdois jo je poslal gospodu Balaru-Durouru, gospod Balaru gospodu X., itd., dokler je ni dobil gospod Baveuntal, ki jo je poslal mojemu prijatelju...

Tako da sem mu res jaz sama izdala, da želi gospodična Roza Tourainova gospodu Robertu Zermattu mnogo sreče v življenju.

In tega tudi ni moči tajiti: če dekle kakor jaz želi moškemu srečo, mu jo je bila navadno že dala...

Klančarjeva rodbina

Pripoveduje Milan Vrtačnik

Klančarjeva rodbina je bogata, kakor malokatera v mestu, saj jo cenijo na nekaj milijonov, ki so varno naloženi v vrednostnih papirjih tujih, a čisto domače imenovanih podjetij. Ta podjetja uživajo velik sloves v oficijelnih listih radi svoje izborne plačilne močnosti in visoko zasčito radi previdnih ravnateljev, ki se znajo hitro prilagoditi kateremukoli stanju. Gospod Klančar je delničar povsod in s svojo staro slovensko krvjo skuša vtisniti povsod pečat pristnega domačega izvora. Dividende so vsako leto večje in se res izplača delati tako, kakor dela gospod Klančar.

Podjetja pa so tudi zato varna, ker so se združila v kartele in uravnavajo cene ter trge po svoji neskončno modri previdnosti. Vrag jih ne more vzeti čez noč, ker bi potem moral vzeti vse, kar se imenuje gospodarstvo.

No, če se tu pa tam oglasi kak prismojen človek proti kartelom v imenu ljudstva in zakriči nekaj brezbožnih besed ali naj to razburi gospoda Klančarja, da bi prodajal papirje, ki so zlata vredni. Krije jih sto Klančarjev, ki tvorijo sol zemlje in njen edini obstoj. Kaj bi bilo brez njih, brez te soli? Kaj bi delali ljudje, te blebetave ovce, ki se niti dostojno vesti ne znajo?

Gospod Klančar ni podoben bogatini, ker je suhljat, a njegova obleka pove, da je iz boljših slojev, saj je vedno po najnovejši pariški modi urezana. Tako more biti, če si hoče ohraniti spoštovanje svojih podrejenih. Lopov v lepi obleki prevrta večkrat pravico, a poštenjak v zakrpani suknji ji nikoli ne uide.

Gospod Klančar ima ženo. Kupil jo je na življenjskem semnju, kakor večkrat store bogatini, ki jim sredi izrazite realnosti ugaja nekoliko romantike. Iztrgal jo je revnemu uradniku, ki je gospo Otilijo ljubil do blaznosti.

Gospodična Otilija je bila takrat hči tobačne delavke. Rastla je v bedi sredi bednih in zapuščenih, kakor rastejo vse nezakonske hčere tobačnih delavk. Same borbe, prividi, reskav smeh in vzodništva, saj je že s štirinajstim letom grešila, kakor grešijo odrasla dekleta. Še zanosila bi, da jo ni mati pravčasno rešila s pomočjo neke zakotne babice.

Potem se je naselil on sredi njih, bil je magistratni uradnik. Kako je zašel med nje, tega si ni mogla razložiti. Nekoč ji je dejal, da je lepo dekle in od takrat sta se imela rada, kakor se imajo radi ljudje, ki so preživeli že nekaj gorja in iščejo veliko srečo.

Otilija je spoznala, da ji magistratni uslužbenec ne more nuditi veliko sreče. Odločila se je za balet in tam spoznala gospoda Klančarja, ki je imel denar in srečo. To je odločilo, da je s svojo izredno lepoto postala gospa Klančarjeva in stopila iz nižin v boljše družbo, kjer je kmalu zaslovela, kakor jih zaslovi tisoč drugih. Pozabila je, da je kedaj živela v Zeljarski ulici in da je njena mati valjala smodke v tobačni tovarni, ki jih je kadil njen gospod. Tudi na nekdanjega gospoda Otmarja je pozabila, kaj bi z magistratnim uslužbenecem, čeprav jo je v bedi resnično ljubil.

Gospa Otilija si lahko nabavi obleko, ki ji ugaja, lahko potuje k morju ali na Bled, kjer imajo vilo. Gospa Otilija ima svoj avto, svojega šoferja, mladega Ivana, s katerim včasih ljubimka, saj je tako moderno in delajo tudi druge mlade gospe enako. Ima krasno angorsko mačko, za katero je dala napraviti lično posteljico. V omari ima pristne dragulje, mož ji kupi za vsako priveditev novo obleko. Poleg tega pa je predsednica petih dobredelnih društev.

Ali bi ji mogel kaj takega nuditi uradnik?

Gospodična Vera je hčerka gospe Otilije. Presrečan otrok je bil že dvakrat izvoljen za kraljico plesa. In to s petnajstim letom. Ali ni to uspeh in migljaj za sijajno bodočnost? Gospodična Vera obožuje angleške

hrte. Dva ima: čisto Poluksa in črna Njun rodovnik sega nazaj in označuje lastnega slovesa, dva brata.

Poluksa in Kaster imobico, kakor v pravljici blazine in srebrne jedide. Okna so velika, da bici ves dan polno senco skrbijo zastori, ki jih spuša gospodična mala otročička preveč in si je oprasnil noge, hrupa je napravila goVera. Očka je moral takoj živinozdravnika, gemu ranjencu obvepredpisal potrebna zdravila, ki je moral vsak drug dan, dokler nec povsem okrevat.

Ko se je gospej Otilija dila angorska mačka, dala vse seje dobrodeštev in celo večja primorala odpasti, ki je njena bednim brezposla.

Služinčad je tiste trpela. Kuharica je službo, ker je mački premalo sladko mleko, je morala tudi oditi, zabila zakuriti sobo in angorsko mačko prev. Še šofer Ivan se je za je namesto živinozdravpeljal pravega zdravni. res jezno odšel, ko je mu so ga poklicali.

Tako se je radi prske mačke, katero je nula prehlad, čisto služinčad gospe Otilije vzamemo še muhe Vere, ki tudi niso bili od muh gospe Otilije, čemo, da se je služin Otilije neprestano merspod se ni vtikal v tale grdihi služkinj ni mti, kar pa je gospa Otiuredila v splošno zad. Tudi sama ni mogla tršoferjev. Z denarjem lahko zabava po mili.

Vrednostni papirji s leto za leto večje doposa Otilija je imela žegorskih mačk, ki so ogromne vsote. Gospe ra si je tudi nabavilhrte, ker se je moda. Ženinov pa je imela a je za enkrat še bpristne angleške hrte. itak ne odide.

Če odvzamemo škanospoda Klančarja, ko se zili, da se družijo svsoga naroda in ga izmozgavanje tujcem, jejeva rodbina prav mlin se lepo zabavala, škandali ne morejo Bpretresti gospoda, katerostni papirji temeljetelni podlagi.

Sicer pa so taki ipr vsakdanjega in modnem. Po njih človek slovi in zadobi na svojkor bi izumil kako veKdo bi se razburjal ralklame?

Gospa Klančarjeva, predsednica desetih društev. To je uspehivistniki popokajo od je

Najzanesljivejšedavslavske vesti so v dnevnsveti." Ali jih čitate?

Če se ta veriga pretrga...

Napisal Andre Birabeau

"Moja ljuba Lili! Misliti smo jutri zvečer skupaj kam iti, ti s svojim prijateljem, jaz s svojim. Nič! Nikamor ne pojdemo! Nikoli več! Jaz vsaj ne: izgubila sem namreč svojega prijatelja. Ne obkujaj ga, zakaj mrtev ni. Stvar je še mnogo hujša: napravil je konec.

Lahko si misliš v kakšnem razpoloženju sem!... Da me tak človek pusti na cedilo, človek s toliko denarja! Odšel je meni nič tebi nič in mi ni pustil niti centima! Le vrata je zaloputnil za seboj. Zavpila sem se za njim: "Gentleman ženske na tak način ne zapusti!" pa mi je samo odgovoril: "Prav žal. Posvaril me vas!" In to je res. Posvaril me je. Še zdaj ga silim: "Samo nečesa bi te prosil. Če bi ti bila stvar kdaj pretežka, mi odkrito povej! Mnogo mi je do tega, da me ne varaš."

Kajpada sem mu objubila toliko ljubezni in zvestobe, kolikor je je hotel. Kajpada svoje besede tudi nisem izrčala. Pametno to seveda ni bilo, toda če

se človek ne bi od časa do časa zaljubil, bi bilo življenje le preveč žalostno.

Ne moreš si misliti, kako oprezna sem bila! Nikoli nisem Roberta povabila k sebi, tudi če sem popolnoma zanesljivo vedela, da je moj prijatelj na potovanju. Tudi nisem Roberta nikdar poklicala doma. (Lahko bi bila sobarica v sosedni sobi, in četudi bi se vikala ali se izražala na dogovorjeni tajni način, če človek koga tako blazno ljubi, se to tudi na jeziku spozna.) Nikoli nisem šla z Robertom na izprehod, niti v najbolj odljudena predmestja... in vendar, ali si moreš misliti kaj lepšega kakor hoditi s človekom, ki ga ljubiš, tesno prižeta k nje-mu? Nikoli si nisem privoščila, da bi šla z njim v še tako predmestno gostilno na Kozarec vina, in nikdar se nisem z nedeljski počitek peljala z njim v njegovem malem avtu. Prepovedala sem mu celo, da bi mi pjsal, in tudi sama mu nisem poslala niti enega pisemca.

Skratka... razen tega da sem ga varala, kajpada, je bilo moje razmerje z mojim prijateljem docela neoporečno.

In zato me ni pretekli teden obšla niti najmanjša zla slutnja.

Moj prijatelj se je bil nekega večera vrnil in mi prinesel knjige, magazine itd., kakor je že imel navado; veselilo ga je, če je mogel reči: "Tole moraš prebrati!"... "Tole si moraš ogledati!" Bil je samosilnež, čeprav vpluden in ljubezniv. Med temi magazine je bil tudi eden, ki je bil poln reprodukcij raznih slik. V zvezi s tem je navezal pogovor na slikarje in slikarje in me vprašal, ali poznam Marija Laurencina. Pa Vlamicka. Odgovorila sem: "Ne," ali: "Po imenu." "Še nikoli ga nisem videla." Zdajci me je vprašal: "Ali poznaš Roberta Zermatta?" Mojega Roberta! Rekla sem: "Ne!" Kakor bi govorila o najbolj vsakdanji stvari, ki si jo moreš misliti. On pa ni odnehal. "Tudi po imenu ne?" "Sploh ne."

Davi je prišel z zlobnim nasmehom in stisnjenimi ustnicami in dejal: "Dete moje, nekaj prijetnega vam imam povedati. Danes vas poslednjič nadlegujem s svojo navzočnostjo. Poslej se lahko vsa posvetite svojemu Robertu Zermattu."

Menda ni treba, da ti še posebej povem, da sem tajila, tulila in jokala. "Nikar se ne trudi-

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČL. S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, enilsko delo prva vrsta

Pišite po informacije za naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4944

Chicago, Ill.

Tu so določeni tudi vsi ostali pogoji